

Fragment de l'obra *D'on venim, on som*, de Xavier Escribà.

ART

La pintura en el divan

Àngela Molina

En crítica d'art, fer psicologia és una empresa arriscada, o almenys l'intent sempre quedarà sotmès a impugnació. Les (des)raons de l'inconscient ho posen tot en dubte productiu en incorporar al discurs aplicacions i analogies per descobrir actes fallits i associacions lliures. Aquesta elaboració de desitjos, reprimits o no, és fonamentalment narrativa, i per tant poc apta per als formats considerats tradicionals, com l'escultura i la pintura. La interpretació psicoanalítica és lingüística (Freud deia que l'inconscient està estructurat com un llenguatge), així que no sembla probable que trobem gaires trops sobre el llenç, com ara metàfores o metonímies. Encara que n'hi ha hagut algun intent notable.

En el seu estudi *Un record infantil de Leonardo da Vinci* (1910), Freud postula una al·lusió que té a veure amb la mare del pintor toscà, morta temps enrere. L'inventor de la psicoanàlisi arrenca de les notes de l'artista, on aquest associa un ocell, el milà, amb la possibilitat que els humans puguem volar. Leonardo conserva una imatge de quan era nen: un ocell hauria volat des de dalt d'un turó fins al seu bressol i li posa la cua a la boca, un "record soterrat de quan havia estat allestat". Sembla que Leonardo va transmutar aquella escena alimentària a la *Madonna Litta* (1490, Museu de l'Hermitage). Freud també planteja la possibilitat que la cua de l'ocell representi l'amenaçadora competició amb el pare. Sigui el que sigui, Leonardo va viure obsessionat amb les "plomes que —va escriure— elevaran els homes, com fan amb els ocells, fins al cel".

Prenguem ara l'exemple de Pep Agut, artista que utilitza el

mitjà pictòric com a prototip teòric per desestabilitzar les seves pròpies (i les nostres) certeses. La seva exposició a Àngels Barcelona porta per títol *Penèlope* i, en paraules de l'artista, vol ser "una tornada a casa". Homer relata l'episodi de Penèlope, que espera el retorn d'Ulisses a la casa d'Ítaca i es passa vint anys teixint (i desfent de nit) una túnica per celebrar la tornada del seu marit (un retorn en el qual no creuen els seus pretendents).

Penèlope/Agut escapen de la representació, o més ben dit, la representació és una cosa diferida, que sempre romandrà inac-

Pep Agut decideix prendre's els quadres com a lloc de tractament

La narració biogràfica de Xavier Escribà passa per condensar-se en capes de pintura

bada. "Intentar construir una imatge és intentar, amb ella, tornar a casa", diu Agut. El resultat és un (no) llenç interromput, fet a força de tires, colors, volums, estructures. La pintura es converteix en un relat (la tela és un text) amb les cicatrius d'Odísseu, la seva túnica (una tela que l'artista va abandonar en el seu estudi durant anys, amb totes les marques del temps) o les petjades dels llocs per on aquest va viatjar (fotografies). La pintura és *res* (el títol d'una de les obres); i, si és alguna cosa, és un gest amb les mans, el revés de la tela. Un autoretrat. Tornar a ca-

sa és esquivar la neurosi i prendre el quadre com un lloc de tractament. Un divan. És d'esperar que Agut hagi tancat una etapa. Qui sap el que l'espera, si aconsegueix despistar els pretendents. El pintor és un ésser humà que s'aparta de la realitat acabada, la imatge, perquè renuncia a la satisfacció dels seus instints. El desig.

Si Agut porta les seves pulsions a un bastidor, Xavier Escribà les desborda. La peça *site-specific* titulada *D'on venim, on som*, a la galeria Marc Domènech, és un exercici de catarsi amb la pintura com a cos simptomàtic, només que aquí la narració és la de la pròpia biografia, condensada en capes i capes de pintura. Una sinuosa línia recorre les dues plantes de la galeria (cent metres) durant 47 dies (un dia per cada any de l'artista), com una imatge corporal (autoretrat, de nou) que conté vivències dividides per trams cromàtics. En aquest calendari en forma de serp, el temps avança seguint la repetició d'una estricta seqüència cromàtica i numèrica. Només el degoteig de la pintura i la morfologia de les estalactites són capaços de desestabilitzar les certeses. La reaparició del cos pictòric com una forma danyada o incontrolada és el que dona a l'obra artística seu sentit abjecte.

PENÈLOPE

Pep Agut / Xavier Escribà
Galeria Àngels Barcelona
Pintor Fortuny, 21
Fins al 18 de novembre

D'ON VENIM, ON SOM

Xavier Escribà
Galeria Marc Domènech
Pge. Mercader, 12. Barcelona
Fins al 18 de novembre